

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Timor, & confidentia ex eodem Arist. cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

nec vnus alterū excludat. Duodecimò eos diligimus apud quos cupimus esse in prætio & honore, aut quos vellemus nostri emulos esse ac imitatores. Decimotertiò quos nos adiuuimus vt ali quod bonū consequerētur, quos tāquam nostrum partum diligimus. Decimoquartò qui sunt feruentes in amando, quales sunt qui in aduersa fortuna amicorū sunt constantes, & qui absentes etiam non modo præsentis amicos diligunt. Et qui etiam post mortem conseruant amicitiam, hos enim fideles ac veros amicos credimus. Decimoquintò qui non solent fingere, aut dissimulare, sed simplices sese ostendunt, vt etiam res suas malas aperiant, nec occultant amicis, quia amicos non metuimus sed amamus. Denique eos qui non sunt formidolosi, & horribiles, vt sunt ij quorum opes nimias suspectas habemus, vel potestatem, hos enim metuimus non amamus.

Hæc de amore Arist. Qui ergo velit eum excitare causas in eo quem amari cupit ac suadet ostendat esse permultas proponat eius amabiles conditiones iuxta ea quæ diximus & facillè excutiet in cordibus auditorum ignem tamquam in esca. Odij autem affectus, omnino contrarium persuadendo, gignetur, sed Christiani oratoris opera, hic nō video qua in re sit necessaria, nisi orationem transferat à personis ad vitia vt dicebamus de ira, quæ proxima est odio V.g. si curem vt in odium adducam hæreticos, politicos & eiusmodi farinæ homines qui vt tales cum habeant conditiones omnino contrarias his qui amabiles sunt, non possumus eorum consuetudine delectari. At præter hos, omnes amandi sunt etiam inimici, præcepto charitatis Euangelicæ, & contra odium concionatori disputandum vt suo loco explicabimus.

Odium.

Timor & confidentia ex eodem Arist. Cap. VIII.

Timor est animi perturbatio nata ex obiecta specie impendentis mali, quod aut interitum, aut dolorem nobis afferre possit ita hic Arist. vbi magis opiniones vulgi attendendas oratori proponit. At lib. 3. de mor. ad Nicomachū nec paupertatē, nec morbos metuēdos esse docet, licet dolores sepe & mortē afferant, quia in moralibus agit de officio hominum, vbi quomodo quisque gerere se debeat secundū virtutem docet quod etiam nostro oratori Christiano tenendum est, qui non tam quod vulgus iudicat quam quod à nobis Christus requirat attendere debet. Dicit autem timorem nasci ex proximi mali

Timor quid sit.

Ff 4 opinio-

Quæ mala
& quos ho-
mines time-
mus.

opinionē, quæ enim valde remota sunt non facile timorem incutiunt, quamuis fortis viri esse mortem non timere, in moralibus affirmet. Posita definitione timoris, tria illa examinet, scilicet quas ob causas soleant homines timere, & quas personas, & qui sint ad metuendum dispositi. Duo priora simul ita docet. Ex definitione patet omnia illa nobis timorem incutere, quæ vim habent nos perdendi, aut damnum aliquid inferendi. Nec solum ipsas res quæ tales sunt metuimus, verum etiam signa & indicia earum rerum reformidamus, ut sunt Regibus Cometa, Nauigantibus signa tempestatum, quia hæc significant periculum, idest rei terribilis appropinquationem. Ipsa verò res, quæ in se ipsis timorem incutiunt, sunt similitudo & iræ eorum, qui nocere nobis possunt per opes, per eloquentiam, & huiusmodi alia, hi namque mali aliquid importare possunt, cum nec facultas, nec voluntas, desit mali inferendi. Præterea iniustitia & animi perversitas in eo qui potestatem habet nocendi formidolosa est, & qui iniuriam facile facere possunt formidolosi sunt. Etiam timorem incutit cum aliquem contumeliose tractatum videmus, ab eo qui potestatem habet. Rursum formidolosi sunt potentiores propter opes aut amicitias etiam si à nobis non sint affecti iniuria quia leui suspitione moueri possunt contra nos. Et eos solemus reformidare, in quorum manus nos nostramque salutem repositam habemus, ut sunt ij quibus secretiora animi nostri arcana commisimus, vel sunt negotijs alicuius nostri grauioris conficij. Timendum enim est, ne vel spe lucri nos perdant vel ex timiditate. Vnde Prouerbiū. Nec salus in acie Nouaculæ. Et eos qui aut iniuriam à nobis acceperunt, aut se accepisse, quam vis falso arbitrantur, forte enim meditantur vindictam. & inter hos magis timendi sunt qui sunt callidi ac vafri, qui dissimulant, tacent, & aliud dicunt atque sentiunt, cum minus metuendi sunt qui liberè loquuntur, qui quod in animo habent etiam in ore verfant, quique sunt acutè bilis cum illos alios rectos non possimus agnoscere, ideoque magis timeamus. Imò & eos timeamus qui nobis iniuriam intulerunt, hi namque cogitant sepe alia mala inferre ut nos infirmiores reddant, ne illatam iniuriam vindicemus, & ipsi securius viuant. Et eos quos habemus competitores in aliqua assequenda dignitate, cuius plures compotes esse non possumus. Eos quoque timeamus quos ab alijs melioribus nobis & firmioribus reformidari videmus, si enim meliores lædunt, etiam infirmiores facilius iniuria afficiunt.

cident. Denique omnia mala timemus, quæ in alijs agnoscimus,
 & nobis euenire similiter possunt, vt cum morientem aliquem
 videmus. Inter omnia verò terribilia, illa magis timorem inij-
 ciunt, in quibus cum à nobis sit erratum contra aliquem, ta-
 men non potest lapsus à nobis penitus emendari, nec remediū
 est in potestate nostra. Timor est magnus, quando malum est
 magnum, quando est repentinum, quando est ignotum, quando
 est valde propinquum, quando imminens malum vix posse pro-
 pullari existimatur. Ita de causis ob quas fit metus, & de perso-
 nis Arist. Quibus subiicit qui sint ad timorem dispositi. Eos au-
 tem esse docet liberos à metu, qui non arbitrātur se mali quid-
 piam sustinere posse, nam timor nascitur ex opinione impenden-
 tis mali, quales esse solent qui opibus abundant, & amicitijs, ac
 florentes res suas intelligunt, & plurimum autoritatis habe-
 re, siquidem res prosperæ deprauare animos solent & audaces
 reddere, ac insolentes vt non timeant, & alijs sint contumeliosi.
 Illi etiam procul sunt à timore qui cum acerbissimos casus sint
 experti sepius tamquam omnem spem rerum bonarum abie-
 cerunt, vt suas miseras quibus premuntur perpetuas credant
 futuras, vt nō putent in se locū superesse nouis calamitatibus.
 In quo numero sunt qui ad supplicium ducuntur. Seneca desit-
 nes timere si sperare desieris. & idem Seneca ostendit quomo-
 do hæc duo tam diuersa, timor ac spes aliquando pariter sint.
 Ita est (ait) mi Lucili, cum videantur dissidere coniuncta sunt,
 quemadmodum eadem catena & custodem & militem copulat,
 sic ista quæ tam dissimilia sunt pariter incedunt. Qui verò con-
 trariam opinionem habent ij ad timorem proni sunt. Vt qui
 aduertunt sibi malū aliquod instare, cui se obnoxios agnoscunt,
 Qui ita timent, vt etiam aliquid habeant sp̄ei, nam videmus eos
 qui timent ad consolationes ac remedia confugere, quod non
 facerent si omnem spem euadendi abiecissent. Solent timere
 qui sunt pauperes, qui debiles, & imbecilli, qui sine amicis. De-
 nique docet Arist. vsu excitandi hunc affectum in auditori-
 bus. Is autem est vt eos inducamus in eam opinionem vt putēt
 se malis esse expositos, docendo multos ipsorum pares & ma-
 iores grauiam damna perpeffos ab his à quibus nil periculi me-
 tuebant. Et idem dicat de genere malorum ac de temporibus
 in quibus se tutos credunt. Poterunt multi ex his locis Chri-
 stiano oratori deseruire, cum timorem vult incutere ex memo-
 ria mortis, futuri iudicij diuini, recordatione gehennæ, quæ mox
 imminet peccatoribus. Sequitur Confidentia timori contraria
 qua

Qui nam à ti-
 more liberi
 esse solent.

Qui nā ad ti-
 morem pro-
 ni sunt.

Confidentia
quid sit.

quæ motus quidam animi est ex cognitione boni instantis, seu periculi vel depulsi, vel proximè depellendi proueniens, & incidit aliquo modo cum spe, nisi quod spes omnem fiduciam significat, confidentia est ubi periculum alicuius mali adest, vel dici potest Cōfidentia est appetitio boni absentis ardui possibilis.

Confidentia
quomodo dif-
ferat à deside-
rio.

Differt à Desiderio, quod confidentia est in parte anime irascente. Desiderium in concupiscente, Illa est boni ardui & difficilis, hoc boni facilis, illa fertur ad media primum, inde ad finem, hoc ad finem suo impetu. Tunc autem nascitur Confidentia vel fiducia, cum res quæ saluti esse possunt propè iam adsunt, quæ verò terrere possunt, vel non sunt vel longè absunt.

Causæ confi-
dentia.

Item cum mala & incommoda eiusmodi sunt, quæ facile habet remedium & auxilia præsto sunt, quibus malum arceamus, tunc enim non timemus sed confidimus, sicut quando nulli sunt qui à nobis iniuriam acceperint, nulli aduersarij, nulli æmuli vel si

Qui sint ad
cōfidentiam
dispositi.

sint sunt amici, vel nostrum desiderium impedire nequeunt. Qui autem sunt ad confidentiam dispositi ij à quibus longè absunt atrocia mala, & quibus adsunt prospera vnde possunt animum confirmare ad fiduciam, hi quibus remedia sunt in promptu.

Et hi qui vident plura se habere quam alij, quos metuere possent. Etiam ira animos addit, ideo iram esse cotem fortitudinis Basilius affirmat. Denique cum nos non arguit conscientia sceleris cuiuspiam & credimus nos habere Deum propitium, qui votis fauebit, quod cum ex signis aliquibus aduertere possumus fidetiores simus, vsus autè ac praxis excitandi hunc affectum sumi debet ex contrarijs rebus, quæ timorem incutiunt, ostendendo non adesse periculum mali, extenuando malum, ac periculum, amplificando bona quæ contra illud malum adsunt, & remedia & auxilia, & bonam conscientiam & Dei opem præsentem animando ad fortitudinem.

Verecundia Affectus. Cap. IX.

Quid est Ve-
recundia.

Post fiduciam transit Aristot. ad Verecundiam vel pudorem sequutus eundem ordinem, vt explicet quæ sint causæ ob quas solemus verecundari, & apud quos solemus hunc pudoris affectum sentire, & quomodo sint affecti qui pudore ducuntur. Verecundia est commotio vel ægritudo nata ex his malis quæ ignominiam, seu dedecus videntur inurere, siue sint ea mala præterita, siue præsentia, siue futura, sicut Inuerecundia est non tangi his rebus, neque animo commoueri. Quæ autem sint hæc